

Bohaté hroby doby halštatské

Pro bohaté halštatské pohřby se dnes užívá dvojího členění. První je převzato od prof. Podborského, který je člení hroby do 3 základních skupin. Druhé členění potom náleží Mgr. Golcovi, který to původní dělení podrobněji rozpracoval a upravil.

a) Členění dle V. Podborského:

- I. kategorie - hrobky s mužskými skelety s prestižní výbavou a často doprovodnými kostrovými či žárovými pohřby – ty připisuje vrstvě tzv. „vojensko – správní aristokracie“, kam by patří kmenový velmoži, ale patrně i jejich družiníci. Přirazuje k nim ale také bohaté ženské hrobky typu Brna – Příkopu, či Vojkovic č. 111 s přídatnými žárovými pohřby.
- II. kategorie – Jedná se o různě bohaté hroby, ve kterých se zřejmě skrývá vnitřně dále diferenciovaná střední vrstva řemeslníků, obchodníků, duchovní elity apod.
- III. kategorie – Sem patří především chudší žárové hroby, které mohou reprezentovat nižší občanskou vrstvu zemědělského či zemědělsko-pasteveckého lidu.

b) Členění dle M. Golce:

- I. skupina – pouze mužské hroby
 - hroby nejvyšší sociální vrstvy
 - **s přídatnými pohřby, toreutikou, rožni**, zbraněmi, jezdeckou výbavou, popř. cizí stavební technikou a pohřebními zvyky
 - velikost zhruba 5 – 6 krát 5 – 6 m
- II. skupina – už mužské i ženské hroby, které dělí ještě na „a“ a „b“
 - komorové kostrové i žárové hroby
 - též bohatší výbava, **ale bez toreutiky a rožňů**
 - u žen sem patří hroby nejbohatší sociální vrstvy se šperky, početnou keramickou výbavou, výjimečně i s opaskem z tisíce bronzových kroužků, na jejich základě se potom tyto hroby dělí na skupiny a) a b)
- III. skupina – chudé žárové popř. kostrové, mužské i ženské hroby

Otázku datování těchto hrobů můžeme rovněž rozdělit 2 hlavní kategorie. První, podle Z. Stegmann - Rajtárové řadí tyto hroby spíše do HC₁. Druhá náleží prof. V. Podborskému. Ten zastává názor pozvolného nárůstu těchto pohřbů v průběhu stupně HC, které řadil až do HC₂ (pro stupeň HC₁ našel pouze žárové a v porovnání s knížecími chudé hroby) a vyznívají ve stupni HD₂. Mgr. Golec, pak ještě na základě analogií bronzového šálku zdobeného rýsovanou výzdobou, jenž se našel v bohaté mohyle v Bratčicích, tento hrob datoval až do HD₁.

Konstrukce velmožských hrobek není uniformní. Vždy ji tvořila podzemní, více méně čtvercová, prostorná komora, opatřená buď výdřevou, nebo dřevěnou roubenou konstrukcí. Mnohé bohaté hroby, např. trojhrob z Brna-Příkopu, dřevěnou konstrukci hrobové jámy pravděpodobně vůbec neměly. Půdorysy „domů mrtvých“ mohly dosahovat rozměrů až 6 x 6 m, výšky až 2 m. Velké komory měly pravděpodobně také dřevěný strop, ale bezpečně prokázáno to dosud také není. V některých případech byly hrobové konstrukce ještě zpevněny či zavaleny kamením. Výška běžných mohyl bývá obvykle metrová a průměr pláště kolísá mezi 6 až 12 m.

Důležité je upozornit na hrob z Morašic, kde se vyskytl dromos. Revize nálezových okolností knížecí mohyly prokázala souvislost s funerální architekturou jihovýchodního Přialpí. Jednalo se o značně rozměrný hrob s dřevo-kamennou konstrukcí a nálezové

okolnosti naznačují, že zde byla výzkumem zachycena také spodní část vstupního koridoru – dromu (z jihovýchodního směru).

Morašický celek včetně jeho kovového inventáře chronologicky odpovídá starším hrobům s dřevo-kamennou architekturou a je datován na konec stupně HC2, tj. do období před rok 600 př. n. l

V posledních letech probíhal průzkum na několika velmi bohatých mohylách pod vedením ÚAPP Brno. Jedná se o lokality Hrušovany u Brna a Modřice u Brna. Bylo zde prozkoumáno několik bohatých komorových hrobů, kde byli zemřelí pravděpodobně pohřbeni na vozech. Použití vozů by měly dokazovat jámy podél skeletu zemřelého, v nichž se měla nacházet kola. Problémem však zůstává absence kovových součástí vlastního vozu. V Hrušovanech se však podařil odkrýt celý oj zdobený drobnými bronzovými nýtky a také bronzové součásti postroje se zbytky kůže.

Použitá literatura:

Golec, M. 2004: Ein Dromos in Mähren, *Archeologické rozhledy* 56, 532-560.

Golec, M. 2003: Hlásnica u Horákova: Kam s ní?, *Archeologické rozhledy* 55, 500-516.

Golec, M. 2003: O konci bohatých horákovských hrobů a datování Býčí skály podle keramiky, *Archeologické rozhledy* 55, 695-717.

Kos, P. 2004: Pohřby žen z doby halštatské v Modřicích u Brna. In: *Popelnicová pole a doba halštatská, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 1*, 271-292. České Budějovice.

Koutecký, D. 1968: Velké hroby, jejich konstrukce, pohřební ritus a sociální struktura obyvatelstva, *Památky archeologické* 59/2, 400-487.

Podborský, V. 2003: Výpověď bohatých hrobů horákovské kultury. In: *Sborník Drahomíru Kouteckému, Most*, 167-176.

Podborský, V. 1980: Dvě nová halštatská pohřebiště na jižní Moravě, *SPFFBU E* 25, 75-124.

Šolle, M. 1955: Jižní Morava v době halštatské, *Památky archeologické* XLVI, 101-129.